

РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ *

Згідно з положеннями статей 69, 265 МК України за умови обґрунтованої підозри, що під час пропуску транспортного засобу через митний кордон України було допущено порушення законодавства України, митний орган має право продовжити здійснення митного контролю, за наслідками якого донарахувати обов'язкові платежі, якщо протиправні дії декларанта спричинили їх недобір

ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

14 листопада 2011 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом приватного підприємства «Спрут» (далі — ПП) до Вінницької митниці Державної митної служби України (далі — Митниця) про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень, **в с т а н о в и в:**

У липні 2007 р. ПП звернулося до Вінницького окружного адміністративного суду з позовом, в якому просило визнати протиправними та скасувати податкові повідомлення Митниці форми «Р» від 19 червня 2007 р. № 71, 72, 73, згідно з якими йому донараховано суми митних платежів у розмірі 3 тис. 93 грн 64 коп. через заниження митної вартості транспортного засобу.

На обґрунтування позовних вимог позивач послався на те, що при проведенні митного контролю транспортного засобу та оформленні вантажної митної декларації (далі — декларація) він дотримався вимог чинного законодавства.

Відповідач заперечував проти позову та зазначав, що в ході камеральної перевірки встановлено, що при митному оформленні транспортного засобу позивача не було враховано тип кузова, що є порушенням статей 266, 268–273 МК та вимог Порядку декларування митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2003 р. № 1375, і стало підставою для донарахування митних платежів та нарахування штрафних (фінансових) санкцій в порядку, визначеному підпунктом «в» підпункту 4.2.2 п. 4.2 ст. 4 Закону від 21 грудня 2000 р. № 2181-III «Про порядок погашення зобов'язань платників по-

датків перед бюджетами та державними цільовими фондами» (далі — Закон).

Вінницький окружний адміністративний суд постановою від 26 грудня 2007 р., залишеною без змін ухвалами Київського апеляційного адміністративного суду від 1 квітня 2009 р. та Вищого адміністративного суду України від 12 липня 2011 р., позов задовольнив.

Не погоджуючись із рішенням касаційного суду, Митниця звернулася із заявою про перегляд ухвали суду касаційної інстанції з підстави, встановленої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС. Пославшись на неоднакове застосування ст. 69 МК, вона просила ухвалу Вищого адміністративного суду України від 12 липня 2011 р. скасувати, справу передати на новий касаційний розгляд. На підтвердження неоднакового застосування касаційним судом однієї й тієї самої норми права відповідач надав постанову Вищого адміністративного суду України від 7 липня 2010 р. у справі № 2-а-4370/07 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Скайтек» ЛТД до Митниці про визнання неправомірними дій та скасування податкових повідомлень.

Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 23 серпня 2011 р. справу допущено до перегляду Верховним Судом України.

Перевіривши наведені у заяві доводи, Верховний Суд України дійшов висновку про наявність підстав для її задоволення виходячи з такого.

Як встановили суди, на виконання наказу начальника Митниці від 14 травня 2007 р. № 247 «Про проведення камеральної перевірки митного оформлення транспортних засобів» з метою недопущення ухилення ПП від сплати податків та зборів у повному обсязі працівники Митниці провели камеральну перевірку митного оформлення автомобіля вантажного із врахуванням типу

* Публікується повний текст судових рішень із незначними редакційними правками.

кузова Mercedes Sprinter 311 CDI за декларацією від 21 листопада 2006 р. № 401000007/6/220845, за результатами якої склали акт від 12 червня 2007 р. № 32/401000000/9.

У ході перевірки виявлено недонарахування суми митних платежів через заниження митної вартості транспортного засобу, що призвело до недоборів митних платежів на загальну суму 3 тис. 93 грн 64 коп. В основу акта камеральної перевірки покладений висновок спеціаліста Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при Управлінні Міністерства внутрішніх справ України у Вінницькій області (далі — НДКЦ) від 24 квітня 2007 р. № 136, відповідно до якого митна вартість зазначеного автомобіля згідно з представленими для товарознавчого дослідження документами з урахуванням типу кузова становить 33 тис. 229 грн 63 коп. (5 тис. 80 євро). Різниця між заявленою у декларації та визначеною спеціалістами НДКЦ митною вартістю складала 6 тис. 999 грн 16 коп.

За наслідками зазначеної перевірки Митниця прийняла оскаржувані податкові повідомлення форми «Р».

Ухвалюючи рішення у цій справі, касаційний суд погодився з висновками судів першої та апеляційної інстанцій про те, що дії Митниці щодо перерахунку митних платежів та нарахування штрафних санкцій не відповідають вимогам митного законодавства.

У справі, рішення в якій надано заявником на підтвердження своїх доводів, касаційний суд, встановивши, що за результатами камеральної перевірки було виявлено значне заниження підприємством митної вартості транспортного засобу у зв'язку з неврахуванням вартості його додаткового обладнання (автогідронавантажувача), яке призвело до сплати митних платежів не в повному обсязі, зазначив, що митні органи обґрунтовано донарахували податкові зобов'язання зі сплати мита та податку на додану вартість.

Із зазначених судових рішень убачається, що касаційний суд ухвалив різні за змістом судові рішення у подібних правовідносинах внаслідок неоднакового застосування норм матеріального права, які регулюють здійснення митними органами контролю визначення митної вартості транспортного засобу.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у їх застосуванні, Верховний Суд України виходить із такого.

Пропуск товарів і транспортних засобів через митний кордон України — дозвіл митного органу на переміщення товарів і транспортних

засобів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення після проведення митних процедур (п. 35 ст. 1 МК).

Аналіз наведеного у п. 19 ст. 1 МК визначення поняття «митні процедури» дає підстави вважати, що ці процедури охоплюють митний контроль, митне оформлення та справляння податків і зборів.

Митне оформлення вважається завершеним після виконання митним органом митних процедур, визначених ним на підставі МК відповідно до заявленого митного режиму.

Статтею 259 МК визначено, що митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є їх ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, обчислена відповідно до положень цього Кодексу.

Згідно з вимогами ч. 1 ст. 265 МК митний орган здійснює контроль правильності визначення митної вартості товарів згідно з положеннями цього Кодексу. Такий контроль може здійснюватися в установленому порядку із застосуванням різних форм, у тому числі відповідно до статей 60 і 69 цього Кодексу, після закінчення операцій митного контролю, оформлення та пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів. Порядок контролю правильності визначення митної вартості товарів після закінчення операції митного контролю, оформлення та пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів та донарахування обов'язкових платежів визначається Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до ст. 69 МК незалежно від закінчення операцій митного контролю, оформлення та пропуску товарів і транспортних засобів митний контроль за ними може здійснюватися, якщо є достатні підстави вважати, що мають місце порушення законодавства України чи міжнародного договору України, укладеного в установленому законом порядку, контроль за виконанням яких покладено на митні органи. Такий контроль здійснюється на підставі письмового розпорядження керівника митного органу або особи, яка його заміщує.

Наведені норми права дають підстави вважати, що за наслідками перевірки правильності визначення митної вартості товарів можуть бути донараховані обов'язкові платежі.

Про правильність цієї позиції свідчить і чинний з 17 травня 2008 р. Порядок здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2008 р. № 339 на виконання вимог статей 41, 265 МК. За процедурою, встановленою цим Порядком, контроль за правильністю визначення митної вартості товарів

після закінчення їх митного контролю, митного оформлення та пропуску через митний кордон України здійснюється митними органами, зокрема і шляхом проведення камеральної перевірки. У разі якщо за його результатами виявлено обставини, що вплинули на рівень задекларованої митної вартості таких товарів, митний орган приймає рішення про визначення їх митної вартості за встановленою Державною митною службою України формою. У разі заниження податкового зобов'язання та його непогашення протягом 10 днів з дати надходження рішення митного органу про визначення митної вартості товару зазначений орган самостійно вживає заходів для донарахування сум податків і зборів (обов'язкових платежів) у встановленому Законом порядку.

Таким чином, за умови обґрунтованої підозри, що під час пропуску транспортного засобу через митний кордон України було допущено порушення законодавства України, митний ор-

ган має право продовжити здійснення митного контролю, за наслідками якого донарахувати обов'язкові платежі, якщо протиправні дії декларанта спричинили їх недобір.

Рішення касаційного суду у цій справі не відповідає наведеним вимогам законодавства, яке було чинним на час пропуску транспортного засобу через митний кордон України.

З урахуванням наведеного ухвала касаційного суду підлягає скасуванню з направленням справи на новий розгляд до цього ж суду.

Керуючись статтями 241—243 КАС, Верховний Суд України **п о с т а н о в и в:**

Заяву Митниці задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 12 липня 2011 р. скасувати, справу направити на новий касаційний розгляд.

Постанова є остаточною і не може бути оскаржена, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.

Віднесення до складу витрат на придбання векселів в окремому «ціннопаперовому» обліку вартості векселів, емітованих покупцями цінних паперів та інших товарів у платника податку-позивача, якими здійснено розрахунок за поставлені цінні папери та інші товари, ґрунтується на законі (підпункт 7.6.1 п. 7.6 ст. 7 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств») та позиції Державної податкової адміністрації України, викладеній, зокрема, в її листі від 19 березня 2008 р. № 2466/6/15-0216, а також у п. 2.3 Методичних рекомендацій щодо здійснення перевірок суб'єктів господарювання, які використовують цінні папери у фінансово-господарській діяльності, та порядку документування виявлених порушень податкового законодавства, викладених у додатку до листа Державної податкової адміністрації України від 23 червня 2006 р. № 11927/7/23-1017.

Аналіз положень підпунктів 7.6.1, 7.6.3 та 7.6.4 п. 7.6. ст. 7 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» дає підстави вважати, що формування витрат на придбання цінних паперів не пов'язується з фактом їх наступного продажу (моментом продажу)

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

11 квітня 2011 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Пілон Інвест» (далі — ТОВ) до Державної податкової інспекції у Шевченківському районі м. Києва (далі — ДПІ) про скасування податкового повідомлення-рішення, **в с т а н о в и в:**

У березні 2005 р. ТОВ звернулося до суду з позовом про визнання недійсним податкового повідомлення-рішення ДПІ від 2 березня 2005 р. № 139/23-6/32532383, яким йому визначено податкове зобов'язання з податку на прибуток підприєм-

ства у розмірі 2 млн 278 тис. 334 грн 44 коп. (у тому числі 938 тис. 137 грн 71 коп. штрафних санкцій).

На обґрунтування позову ТОВ послалося на те, що висновок ДПІ про порушення ТОВ підпункту 7.6.3 п. 7.6 ст. 7 та підпункту 4.1.3 п. 4.1 ст. 4 Закону від 28 грудня 1994 р. № 334/94-ВР «Про оподаткування прибутку підприємств» (чинного на час виникнення спірних правовідносин; далі — Закон) у зв'язку із заниженням податку на прибуток та завищенням суми збитків, отриманих від операцій із цінними паперами за 9 місяців 2004 р., є протиправним.

Справа судами розглядалася неодноразово.

За результатами останнього розгляду постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 28 липня 2009 р. позов ТОВ задоволено.

Київський апеляційний адміністративний суд постановою від 15 червня 2010 р. скасував постанову суду першої інстанції, у задоволенні позову відмовив, пославшись на те, що ТОВ не здійснювало витрат на придбання векселів, отриманих від контрагентів, оскільки ці векселі були емітовані покупцями з метою розрахунку за продані їм товари та векселі, а отже, воно неправомірно віднесло 23 млн 920 тис. 586 грн 92 коп. до складу витрат в окремому податковому обліку фінансових результатів операцій з цінними паперами та деривативами.

Ухвалою Вищого адміністративного суду України від 9 листопада 2010 р. постанову суду апеляційної інстанції скасовано та залишено в силі постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 28 липня 2009 р.

Задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції, з висновком якого погодився суд касаційної інстанції, визнав, що позовні вимоги ТОВ обґрунтовані, а податковий орган неправильно визначив об'єкт оподаткування при донарахуванні суми податку на прибуток.

У заяві про перегляд Верховним Судом України ухвали суду касаційної інстанції з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС, ДПІ просило скасувати ухвалу Вищого адміністративного суду України від 9 листопада 2010 р. та направити справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Заява про перегляд оскаржуваної ухвали касаційного суду підлягає задоволенню з таких підстав.

Вищий адміністративний суд України, допускаючи справу до провадження Верховного Суду України, виходив із того, що в доданій до заяви ДПІ ухвалі цього ж суду від 30 жовтня 2008 р. по-іншому, ніж у справі, що розглядається, застосовано підпункт 7.6.3 п. 7.6 ст. 7 Закону.

Так, у справі, в якій до заяви додано ухвалу Вищого адміністративного суду України від 30 жовтня 2008 р., суди при вирішенні спору дійшли висновку, що віднесення суми коштів, сплачених платником податку як внесок до статутного фонду іншого підприємства, до складу витрат за операціями з цінними паперами і деривативами є неправомірним, оскільки товариство здійснило саме пряму інвестицію до статутного фонду в обмін на корпоративні права, емітовані такою юридичною особою, тобто на поворотній основі, а не придбані як товар у покупця за компенсацією їх вартості.

У справі, що розглядається, касаційний суд визнав обґрунтованим віднесення ТОВ до складу витрат в окремому податковому обліку фінансових результатів операцій з цінними паперами та деривативами вартості векселів, емітованих покупцями цінних паперів та інших товарів у платника податку-позивача, якими здійснено розрахунок за поставлені цінні папери та інші товари. Тобто в обох випадках предметом доказування є правомірність віднесення вартості цінних паперів до складу витрат на їх придбання в окремому «ціннопаперовому» обліку відповідно до п. 7.6 ст. 7 Закону (оподаткування операцій з цінними паперами та деривативами).

Верховний Суд України погоджується з тим, що висновок суду касаційної інстанції в ухвалі, яка переглядається, правильний. Віднесення до складу витрат на придбання векселів в окремому «ціннопаперовому» обліку вартості векселів, емітованих покупцями цінних паперів та інших товарів у платника податку-позивача, якими здійснено розрахунок за поставлені цінні папери та інші товари, ґрунтується на законі (підпункт 7.6.1 п. 7.6 ст. 7 Закону) та позиції Державної податкової адміністрації України (далі — ДПА), викладеній, зокрема, в її листі від 19 березня 2008 р. № 2466/6/15-0216, а також у п. 2.3 Методичних рекомендацій щодо здійснення перевірок суб'єктів господарювання, які використовують цінні папери у фінансово-господарській діяльності, та Порядку документування виявлених порушень податкового законодавства, викладених у додатку до листа ДПА від 23 червня 2006 р. № 11927/7/23-1017.

Водночас твердження Вищого адміністративного суду України з посиланням на листи ДПА від 16 липня 2004 р. № 13292/7/15-1117, від 2 березня 2005 р. № 1799/6/15-1116 та від 14 травня 2005 р. № 9265/7/15-1117 про те, що право на таке віднесення виникає у платника податку лише за наслідками звітного періоду, в якому цей платник продає такі векселі, суперечить приписам Закону.

Так, відповідно до підпункту 7.6.1 п. 7.6 ст. 7 Закону платник податку веде окремий податковий облік фінансових результатів операцій з цінними паперами (у тому числі іпотечними сертифікатами участі, іпотечними сертифікатами з фіксованою дохідністю та сертифікатами фондів операцій з нерухомістю) і деривативами у розрізі окремих видів цінних паперів, а також фондових та товарних деривативів.

У підпунктах 7.6.3 та 7.6.4 цього ж пункту Закону визначено, що під терміном «витрати» слід розуміти суму коштів або вартість майна, спла-

чену (нараховану) платником податку продавцю цінних паперів та деривативів як компенсація їх вартості, а під терміном «доходи» — суму коштів або вартість майна, отриману (нараховану) платником податку від продажу, обміну або інших способів відчуження цінних паперів та деривативів, збільшену на вартість будь-яких матеріальних цінностей чи нематеріальних активів, які передаються платнику податку у зв'язку з таким продажем, обміном або відчуженням.

Аналіз наведених норм дає підстави вважати, що формування витрат на придбання цінних паперів не пов'язується з фактом їх наступного продажу (моментом продажу).

З урахуванням наведеного ухвала касаційного суду підлягає скасуванню з направленням

справи на новий розгляд до цього суду, під час здійснення якого з урахуванням дат конкретних операцій слід з'ясувати чи не призвела помилка у визначенні моменту збільшення витрат на придбання цінних паперів до неправильного остаточного судження.

Керуючись статтями 241—243 КАС, Верховний Суд України **п о с т а н о в и в:**

Заяву ДПП задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 9 листопада 2010 р. скасувати, справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Право передбачити в договорі обов'язок покупця сплачувати проценти на суму, що відповідає ціні товару, проданого в кредит, починаючи з дня передання товару продавцем, надано сторонам ч. 5 ст. 694 ЦК України, яка регулює правовідносини, пов'язані з продажем товару в кредит, та узгоджується із свободою договору, встановленою ст. 627 ЦК України, оскільки сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості

ПОСТАНОВА

Верховного Суду України від 30 травня 2011 р.
(в и т я г)

У липні 2010 р. іноземне підприємство «Брітїш Еко Систем Текнолоджи» (далі — Підприємство) звернулося до суду із позовом до товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий дім «Вассма» (далі — ТОВ) про стягнення процентів у розмірі 149 тис. 97 грн за несвоечасне погашення заборгованості за товарним кредитом згідно з договором купівлі-продажу від 5 травня 2008 р. № 52-ДО (далі — договір).

На обґрунтування позовних вимог Підприємство послалося на те, що ТОВ з порушенням передбачених у договорі строків частково сплатило суму товарного кредиту.

З огляду на зазначене позивач просив на підставі ст. 694 ЦК та п. 7.2 договору стягнути з відповідача проценти за користування товарним кредитом у період з 3 листопада 2009 р. (попередньої дати нарахування) по 6 липня 2010 р. (дати складання позовної заяви).

Господарський суд м. Києва ухвалою від 31 серпня 2010 р. за заявою Підприємства наклав арешт на кошти ТОВ на його рахунках в банках у розмірі 149 тис. 97 грн.

Київський апеляційний господарський суд, з яким погодився суд касаційної інстанції, постановою від 19 жовтня 2010 р. ухвалу та рішення Господарського суду м. Києва від 31 серпня 2010 р., яким позовні вимоги задоволено, скасував; прийняв нове рішення, яким відмовив у задоволенні позову.

Вищий господарський суд України свою постанову обґрунтував відсутністю правових підстав для задоволення позову, оскільки передбачені пунктами 7.1 та 7.2 договору штрафні санкції (пеня та проценти за прострочену заборгованість за товарним кредитом) фактично належать до одного виду юридичної відповідальності та не можуть стягуватись одночасно.